

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 46/2022-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Ingrid Kovalčukovou, Štúrova 22, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Košice II č. k. 43 P 1/2018 z 13. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 25. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 43 P 1/2018 z 13. septembra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“), a to konkrétne tretím výrokom napadnutého uznesenia, a to vo vzťahu k sťažovateľke (nie k otcovi). Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie, pokiaľ ide o jeho tretí výrok vo vzťahu k sťažovateľke, zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a pripojených príloh vyplývajú tieto skutkové okolnosti:

3. Sťažovateľka je ako matka maloletého [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloleté dieťa“), účastníčkou konania o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, ktoré je okresným súdom vedené pod sp. zn. 43 P 1/2018. Súčasťou rozhodovania súdu je aj úprava styku otca s maloletým dieťaťom, na ktorej sa rodičia nevedia dohodnúť a produkujú rozdielne názory na to, prečo sa styk maloletého dieťaťa s otcom dlhodobo nerealizuje. Okresný súd vo veci uznesením č. k. 43 P 1/2018 z 19. novembra 2019 uložil účastníkom povinnosť podrobiť sa odbornému poradenstvu na Referáte poradensko-psychologických služieb Úradu práce, sociálnych

vecí a rodiny Košice po dobu troch mesiacov od právoplatnosti tohto uznesenia. Krajský súd v Košiciach na základe odvolania podaného sťažovateľkou výchovné opatrenie potvrdil uznesením z 21. októbra 2020. Nariadené výchovné opatrenie neviedlo k zosúladieniu predstáv rodičov o úprave styku otca s maloletým dieťaťom.

4. Napadnutým uznesením okresný súd nariadil znalecké dokazovanie a ustanovil v konaní znalca z odboru psychológie, odvetvia klinickej psychológie detí a klinickej psychológie dospelých a *ad hoc* ako poradenského psychológa Mgr. Vladimíra Korpáša, ktorému uložil zodpovedať otázky týkajúce sa osobnosti rodičov, ich rodičovských kompetencií, možného ovplyvňovania maloletého dieťaťa a iné. Tretím výrokom napadnutého uznesenia okresný súd zaviazal rodičov zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania, každého vo výške 200 eur na účet okresného súdu do 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia. Odvolanie proti napadnutému uzneseniu prípustné nie je.

5. K povinnosti na zloženie preddavku okresný súd v bode 6 napadnutého uznesenia uviedol, že *„O povinnosti rodičov zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania rozhodol súd podľa ustanovenia § 253 ods. 2 CSP, v zmysle ktorého ak súd ustanoví znalca a strane nebolo priznané oslobodenie od súdneho poplatku, najneskôr spolu s ustanovením znalca uloží povinnosť zložiť preddavok v rozsahu predpokladaných nákladov znaleckého dokazovania.“*

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Argumentáciu sťažovateľky v ústavnej sťažnosti možno zhrnúť takto:

7. Sťažovateľka v prvom rade zastáva názor, že okresný súd aplikoval na vec nesprávnu právnu normu – Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“). Dané konanie sa spravuje Civilným mimosporovým poriadkom (ďalej aj „CMP“), ktorý má aj vlastné ustanovenia o trovách konania vrátane možnosti uloženia povinnosti účastníkovi konania na zloženie preddavku na trovy dôkazu. Ide konkrétne o ustanovenie § 49 ods. 2 CMP, podľa ktorého súd môže uložiť účastníkovi, u ktorého nie sú podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov, aby zložil preddavok na trovy dôkazu, ktorý navrhol alebo ktorý nariadil súd o skutočnostiach ním uvedených alebo v jeho záujme.

8. Sťažovateľka ďalej poukazuje na to, že okresný súd vôbec neskúmal, či sú u sťažovateľky (ale rovnako aj u otca) splnené podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, lebo len v prípade, ak tieto podmienky splnené nie sú (teda ak účastník nemá nárok na oslobodenie od súdnych poplatkov), mohol súd zaviazat' sťažovateľku na zloženie preddavku na trovy znaleckého dokazovania.

9. Napokon sťažovateľka argumentuje tým, že ona nikdy nepožadovala nariadenie znaleckého dokazovania vo veci, ako to nesprávne, v rozpore so skutočnosťou uvádza okresný súd v bode 4 napadnutého uznesenia: *„Tak matka ako aj otec maloletého sa vo svojich vyjadreniach na pojednávaní dňa 31. 05. 2021 rovnako dožadovali ustanovenia znalca z odboru psychológie.“* Nejde teda o dôkaz, ktorý navrhovala sťažovateľka. Predpokladom pre uloženie povinnosti účastníkovi na zloženie preddavku na trovy dôkazu pritom je, aby išlo o dôkaz účastníkom navrhnutý. Nariadenia znaleckého dokazovania z odboru psychológie sa v priebehu konania opakovane domáhal otec, ktorý zastáva názor, že sťažovateľka maloleté dieťa negatívne

ovplyvňuje proti otcovi, a rovnako nariadenie znaleckého dokazovania navrhoval aj kolízny opatrovník.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Sťažovateľka zastáva názor, že neboli splnené podmienky na to, aby ju okresný súd zaviazal na zloženie preddavku v sume 200 eur na trovy znaleckého dokazovania.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva na rovnosť účastníkov v konaní napadnutým uznesením:

11. Okresný súd povinnosť uloženú sťažovateľke (ako aj otcovi, pozn.) odôvodnil § 253 ods. 2 CSP. Zároveň poukázal na to, že obaja rodičia navrhovali nariadiť predmetné znalecké dokazovanie. Ďalej okresný súd uviedol, že „*Matka maloletého neumožňuje stretnutia dieťaťa s otcom, čo odôvodňuje jednak tým, že maloletý sa nechce s otcom stretávať, ako aj rôznymi argumentmi namietajúcimi prístup otca k stretnutiam so synom a rodičovské kompetencie otca. Matka nebola súčinná pri pokuse o riešenie situácie prostredníctvom psychologicko – poradenskej činnosti. Otec... poukazuje na možné negatívne ovplyvňovanie maloletého zo strany matky.*“.

12. V prvom rade ústavný súd uvádza, že je potrebné prisvedčiť sťažovateľke v tom, že okresný súd na vec neaplikoval správny právny predpis. V danej veci ide nepochybne o konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých v zmysle § 111 a nasl. CMP. Keďže Civilný mimosporový poriadok má vlastné ustanovenia o trovách konania vrátane ustanovenia týkajúceho sa zloženia preddavku na trovy dôkazu, bolo povinnosťou súdu na vec aplikovať § 49 ods. 2 CMP.

13. Rovnako treba dať za pravdu sťažovateľke v tom, že zo zápisnice z pojednávania konaného 31. mája 2021 nevyplýva, že by sťažovateľka navrhovala nariadenie znaleckého dokazovania z odboru psychológie. Z písomných podaní sťažovateľky tvoriacich prílohu ústavnej sťažnosti vyplýva presný opak – sťažovateľka opakovane namieta dôvodnosť nariadenia predmetného znaleckého dokazovania.

14. Napriek konštatovaniám uvedeným v bodoch 12 a 13 tohto uznesenia dospel ústavný súd k záveru o nedôvodnosti ústavnej sťažnosti sťažovateľky.

15. Sťažovateľka tvrdí, že okresný súd neposúdil, či sú u sťažovateľky splnené podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, ako mu to ukladá § 49 ods. 2 CMP. Tu treba v prvom rade uviesť, že sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti ani len netvrdí, o to menej preukazuje, že by u nej boli splnené podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

15.1. V rámci už uvedeného (absencie tvrdenia sťažovateľky o splnení podmienok pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov) mohlo by ísť o formálne pochybenie okresného súdu, avšak bez zásahu do základných práv a slobôd sťažovateľky, teda bez zásahu do materiálnej podstaty.

15.2. Navyše okresný súd rozhodol o potrebe nariadiť znalecké dokazovanie z odboru psychológie na pojednávaní konanom 31. mája 2021 (pozri zápisnicu z pojednávania) a napadnuté uznesenie, ktorým okresný súd toto znalecké dokazovanie nariadil, je zo septembra 2021. Sťažovateľka netvrdí, že by bola žiadala súd o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, z čoho je tiež zrejmé, že sťažovateľka nezastáva názor, že by u nej dané podmienky pre priznanie oslobodenia splnené boli.

15.3. Inak povedané, k zásahu do označených základných práv sťažovateľky by mohlo dôjsť len za predpokladu, ak by sťažovateľka zastávala názor, že spĺňa podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, v dôsledku čoho by ju nebolo možné zaviazať na zloženie preddavku na trovy dôkazu.

16. Taktiež je potrebné konštatovať, že § 253 ods. 2 CSP, ako aj § 49 ods. 2 CMP vytvárali pre okresný súd interpretačný a následne aplikačný priestor pre potrebu posúdenia splnenia podmienok pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Obe tieto ustanovenia považujú za predpoklad pre zloženie preddavku na trovy znaleckého dokazovania nespĺnenie podmienok pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Z tohto pohľadu ani formálne pochybenie okresného súdu pri nesprávnej aplikácii právnej normy nehrá významnú rolu.

16.1. Keďže predmetné konanie prebieha od roku 2018, je vysoko pravdepodobné, že okresný súd zisťoval majetkové pomery účastníkov konania a na tieto pri svojom rozhodnutí aj prihliadal, ako to naznačuje bod 6 napadnutého uznesenia.

17. K argumentácii sťažovateľky o tom, že okresný súd ju v zmysle § 49 ods. 2 CMP nemohol zaviazať na zloženie preddavku na znalecké dokazovanie, keďže ona tento dôkaz nenavrhla, ústavný súd upriamuje pozornosť sťažovateľky na znenie ustanovenia § 49 ods. 2 CMP, podľa ktorého súd môže uložiť účastníkovi, u ktorého nie sú podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov, aby zložil preddavok aj na trovy dôkazu, ktorý nariadil súd o skutočnostiach ním uvedených alebo v jeho záujme.

17.1. Sťažovateľka v konaní (vyplýva to aj z písomných podaní sťažovateľky, ktoré tvoria prílohu ústavnej sťažnosti, pozn.) opakovane tvrdí, že otec maloletého dieťaťa nemá skutočný a úprimný záujem o maloleté dieťa, nevie sa oňho riadne postarať, otec je patologický hráč, otcom navrhovaná frekvencia styku s maloletým dieťaťom nezohľadňuje potreby maloletého dieťaťa, a najmä tvrdí, že maloleté dieťa sa s otcom stýkať nechce.

17.2. Je preto zrejmé, že nariadené znalecké dokazovanie má slúžiť aj na posúdenie skutočností tvrdených sťažovateľkou.

18. Sumarizujúc už uvedené, nie je názor okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 43 P 1/2018 o splnení podmienok pre zaviazanie sťažovateľky na zloženie preddavku na trovy znaleckého dokazovania ústavne neudržateľný.

19. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, z ústavnej sťažnosti nie je zrejmé, v čom sťažovateľka vidí porušenie tohto základného práva, avšak z napadnutého uznesenia je zrejmé, že okresný súd zviazal na zloženie preddavku na trovy znaleckého dokazovania oboch účastníkov konania, teda sťažovateľku, ako aj otca maloletého dieťaťa, a to za rovnakých podmienok na základe identického

zákonného ustanovenia a v identickej výške. Prístup okresného súdu k obom účastníkom bol teda rovnaký.

20. Ústavný súd poukazuje aj na fakt, že v danej veci ide o povinnosť sťažovateľky zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania v celkovej výške 200 eur. Predmetnú záležitosť sťažovateľky možno nepochybne označiť ako bagateľnú. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na prvú vetu § 422 ods. 1 písm. a) CSP, z ktorej obsahu vyplýva, že vo veciach, v ktorých bolo napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy, je dovolanie *ex lege* neprípustné. Za okolností, keď Civilný sporový poriadok vylučuje pri bagateľných veciach prieskum rozhodnutí vydaných druhoінстанčnými súdmi, bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd (m. m. IV. ÚS 358/08, IV. ÚS 94/2014, II. ÚS 810/2016). Uvedené skutočnosti preto už samy osebe zakladajú podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľky.

21. Prihliadnuc na všetky okolnosti prípadu, z pohľadu ústavného súdu predmetná vec nemá ústavnoprávny rozmer, ktorý by odôvodňoval prehodnotenie záverov všeobecného súdu ústavným súdom.

22. Na základe už uvedeného ústavný súd musel ústavnú sťažnosť sťažovateľky namietajúcej porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na rovnosť účastníkov konania napadnutým uznesením odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú postupom podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), keďže neidentifikoval žiadne porušenie sťažovateľkou označených práv.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu:

23. K namietanému porušeniu označených práv je potrebné uviesť, že sťažovateľka namieta ich porušenie v spojení s alebo v nadväznosti na namietané porušenie jej práva na spravodlivý proces. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto sťažovateľkou označených práv hmotného charakteru.

24. Na základe už uvedeného ústavný súd musel ústavnú sťažnosť sťažovateľky namietajúcu porušenie práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú postupom podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

25. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. februára 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu